

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Β΄ ΦΑΣΗ

E_3.B1λ3K(ε)

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 26 Απριλίου 2015

Διάρκεια εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με αυτά των στηλών Β και Γ (περισσεύουν ένα στοιχείο της στήλης Β και δύο στοιχεία της στήλης Γ).

Στήλη Α	Στήλη Β	Στήλη Γ
1. Εθνικόν Κομιτάτον	α. Δημήτριος Γρίβας	i. Μεταξύ των οπαδών άνεργοι πτυχιούχοι
2. Εθνικό Κόμμα	β. Αλέξανδρος Παπαναστασίου	ii. Πολιτισμική εξάπλωση στην Οθωμανική αυτοκρατορία
3. Λαϊκό Κόμμα	γ. Κυριακούλης Μαυρομιχάλης	iii. Κριτική στο παλαιό πολιτικό σύστημα
4. Ορεινοί	δ. Επαμεινώνδας Δεληγιώργης	iv. Ανόρθωση
5. Ομάδα Ιαπώνων	ε. Δημήτριος Βούλγαρης	v. Μεταξύ των οπαδών έμποροι και πλοιοκτήτες
	στ. Δημήτριος Γούναρης	vi. Κράτος κοινωνικής αλληλεγγύης
		vii. Αρχές κοινωνικής δικαιοσύνης

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Β' ΦΑΣΗ

E_3.B1.3K(ε)

ΘΕΜΑ Α2

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Ελληνικό τυπογραφείο της Τραπεζούντας
- β. Οργανικός Νόμος (1900)
- γ. Μικτή Επιτροπή (1914)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β1

- α) Ποιες διπλωματικές εξελίξεις σημειώθηκαν σχετικά με το Κρητικό ζήτημα μετά τη συγκρότηση της «Προσωρινής Κυβέρνησης της Κρήτης» και ποια διπλωματική τακτική ακολούθησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος; (μονάδες 7)
- β) Τι γνωρίζετε για τις τελικές διαβουλεύσεις μεταξύ των Δυνάμεων και των επαναστατών του Θερίσου (καλοκαίρι-φθινόπωρο 1905), καθώς και για την υπογραφή της συμφωνίας των Μουρνιών Κυδωνίας (2 Νοεμβρίου 1905); (μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφερθείτε στην ανάπτυξη του διαμετακομιστικού εμπορίου στα παράλια του Ευξείνου Πόντου έως και τα τέλη του 19^{ου} αιώνα.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β

ΘΕΜΑ Γ1

Αφού μελετήσετε τα κείμενα που σας δίνονται και λαμβάνοντας υπόψη τις ιστορικές γνώσεις σας, να παρουσιάσετε:

- α. τις προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης (1928-1932) να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση, καθώς και την έκβαση αυτών των προσπαθειών (μονάδες 10),
- β. τα αποτελέσματα της κρίσης για την ελληνική οικονομία (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η Ελλάδα, έχοντας συνδέσει τη δραχμή με τη λίρα και χάρη στις συνεχείς παρεμβάσεις της κυβερνητικής πολιτικής, κατόρθωσε να διατηρήσει τη σταθεροποίηση του 1928 για όσο διάστημα η αγγλική λίρα παρέμενε ελεύθερα μετατρέσιμη σε χρυσό. Όμως, αφότου η Αγγλία εγκατέλειψε επίσημα τη χρυσή βάση [...] η ελληνική σταθεροποίηση δεν είχε πλέον καμιά ελπίδα να διατηρηθεί.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Β΄ ΦΑΣΗ

E_3.B1λ3K(ε)

[...] Στην υποτίμηση της αγγλικής λίρας, στην αυξανόμενη ζήτηση χρυσού και ξένου συναλλάγματος, η κυβέρνηση δεν αντέδρασε [...]. Η Τράπεζα της Ελλάδος εξακολούθησε να χορηγεί συνάλλαγμα χωρίς ποσοτικούς περιορισμούς.

Όμως, μεταξύ των κύκλων του κεφαλαίου, η ιδέα ότι η σταθερότητα της δραχμής θα μπορούσε, με όλα αυτά, να διατηρηθεί, θεωρήθηκε γενικά ως απολύτως απραγματοποίητη. Αυτό δημιούργησε μεταξύ των κεφαλαιούχων ένα ρεύμα δυσπιστίας προς τη δραχμή. Όλοι επιδίωκαν να μετατρέψουν το κεφάλαιό τους σε χρυσό ή σε ξένο συνάλλαγμα. Αποτέλεσμα ήταν να εξανεμισθεί σε ελάχιστο χρονικό διάστημα το αντίστοιχο κάλυμμα της Τράπεζας της Ελλάδος. [...] Εμπρός σ' αυτή την κατάσταση, η κυβέρνηση αναγκάστηκε να θέσει μια σειρά συναλλαγματικών περιορισμών για την προστασία του εθνικού νομίσματος [...]. Όμως, όπως ήταν φυσικό, οι περιορισμοί στη χορήγηση ξένου συναλλάγματος [...] άρχισαν να επιδρούν περιοριστικά και πάνω στην όλη κίνησή του εξωτερικού εμπορίου. [...] Η υποτίμηση της αγγλικής λίρας έκλεινε την αγγλική αγορά για τα ελληνικά προϊόντα, όμως και η Ελλάδα, με τη σειρά της, στην προσπάθειά της να προστατεύσει το νόμισμά της, κατέφευγε σε μια σειρά συναλλαγματικών ρυθμίσεων, που κατέληγαν να περιορίζουν την είσοδο των ξένων προϊόντων στην ελληνική αγορά.

Κ. Βεργόπουλος, «Η ελληνική οικονομία από το 1926 ως το 1935»
Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμος ΙΕ', σ. 328.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Μέσα στην πορεία προς μια σχετικά μεγαλύτερη οικονομική αυτοτέλεια της χώρας, μολονότι σημειώθηκε μια γενική αύξηση της παραγωγής, εντούτοις παρουσιάστηκαν και ορισμένες εξαιρέσεις που ακολούθησαν την αντίθετη τάση, προς τη στασιμότητα ή και τη μείωση. Το τελευταίο αυτό φαινόμενο σημειώθηκε κυρίως στον τομέα των παραδοσιακών εξαγωγικών προϊόντων, δηλαδή στον τομέα που κρατούσε ως τότε τον καθοδηγητικό ρόλο για την ένταξη της ελληνικής οικονομίας στη διεθνή αγορά. Αυτός ο τομέας-κλειδί ήταν ασφαλώς ο στρατηγικός κλάδος της καπνικής και της σταφιδικής οικονομίας. Τα δύο αυτά προϊόντα κάλυπταν προ του 1929 πάνω από 80% των εξαγωγών της Ελλάδος. Όμως, η διεθνής κρίση, οι ποσοτικοί εμπορικοί περιορισμοί, η πτώση της διεθνούς ζήτησεως, είχαν σαν άμεσο αποτέλεσμα μια βαθύτατη κρίση στην παραγωγή και στην εμπορία των δύο αυτών προϊόντων. [...] Αντίθετα, σημείωσε αύξηση η παραγωγή σε νέα προϊόντα προσανατολισμένα στην εσωτερική αγορά, όπως το βαμβάκι και άλλες πρώτες ύλες για τις ανάγκες της εγχώριας βιομηχανίας, και ακόμη τα σιτηρά, τα λαχανικά, οι ζωοτροφές και τα κτηνοτροφικά προϊόντα. Η αναδιάρθρωση της ελληνικής γεωργίας ήταν ένα ακόμη αποτέλεσμα της διεθνούς κρίσεως.

Κ. Βεργόπουλος, «Η ελληνική οικονομία από το 1926 ως το 1935»
Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμος ΙΕ', σ. 330.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Β΄ ΦΑΣΗ

E_3.B1.3K(ε)

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Τα μέτρα του 1932 αποτέλεσαν το ορόσημο για τη νέα ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής, η οποία συνεχίστηκε ως τις παραμονές του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Άμεση συνέπεια των μέτρων αυτών ήταν ότι η δραχμή υποτιμήθηκε κατά 60% σε σχέση με τα ξένα νομίσματα, ενώ παράλληλα οι τιμές των εγχώριων προϊόντων δεν ανέβηκαν παρά μόνο 13,4%. Αυτό είχε σαν συνέπεια ότι τα προϊόντα του εξωτερικού ακρίβυναν τουλάχιστον τέσσερις φορές περισσότερο από όσο τα εγχώρια προϊόντα. [...] Στην ουσία, τα μέτρα του 1932 κινητοποίησαν αρχικά ένα προϋπάρχον παραγωγικό δυναμικό που παρέμενε ως τότε αναξιοποίητο. Στη συνέχεια, όπως τονίζει ο οικονομολόγος Ξ. Ζολώτας, ο έντονος περιορισμός των εισαγωγών δημιούργησε μια «θερμοκηπική ατμόσφαιρα ζωήρας βιομηχανικής αναπτύξεως».

Χαρακτηριστικό της γενικής κινητοποίησης των παραγωγικών πόρων στη χώρα ήταν η εντυπωσιακή αύξηση στην παραγωγή και κατανάλωση της ηλεκτρικής ενέργειας: μεταξύ των ετών 1928 και 1938, η ποσότητα του παραγόμενου ηλεκτρικού ρεύματος πολλαπλασιάστηκε επί 4. Στο ίδιο διάστημα, το προϊόν του σχετικά νέου κλάδου των μηχανικών κατασκευών πολλαπλασιάστηκε επί 5,8%. Θα πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τις στατιστικές της Κοινωνίας των Εθνών, κατά την περίοδο 1928-1938, η Ελλάδα σημείωσε την υψηλότερη αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής στον κόσμο (65%), μετά τη Σοβιετική Ένωση (877%) και την Ιαπωνία (73%).

Κ. Βεργόπουλος, «Η ελληνική οικονομία από το 1926 ως το 1935»
Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμος ΙΕ΄, σ. 330.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τόσο τα ακόλουθα κείμενα όσο και τις ιστορικές γνώσεις σας, να αναφερθείτε στις προσπάθειες διπλωματικής διευθέτησης των ελληνοτουρκικών διαφορών κατά την περίοδο 1925-1930, καθώς και στο πολιτικό σκεπτικό που καθόρισε τις επιλογές του Ελευθέριου Βενιζέλου κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων της περιόδου 1928-1930.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος δεν ανήκεν εις την κατηγορίαν των ανθρώπων που edίσταζον να αναλάβουν ευθύνας. Άλλωστε, όταν η Ελλάς είχε βαστάσει το βάρος της Μικρασιατικής καταστροφής, όταν είχεν υποστή τόσας θυσίας εις άψυχον και έμψυχον υλικόν, ποίαν αξίαν ημπορούσαν να έχουν μερικά εκατοντάδες χιλιάδων λιρών, όταν διά της θυσίας αυτής επετυγχανετο ένας ευρύτερος διακανονισμός των

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Β' ΦΑΣΗ

E_3.B1.3K(ε)

ελληνοτουρκικών σχέσεων, εγεφυρούτο το από αιώνων χάσμα μεταξύ των δύο λαών και το Αιγαίο πέλαγος μετετρέπετο από χωριστικόν όριον εις συνδέουσαν γέφυραν;

Εάν ο Βενιζέλος δεν ανελάμβανε την ευθύνη της οριστικής εκκαθαρίσεως του κυκεώνος των οικονομικών διαμφισβητήσεων μεταξύ των δύο χωρών, εάν άφηνε τα πράγματα να κυλούν όπως προέβλεπαν αι μέχρι τότε συμβάσεις, αι ελληνοτουρκικά σχέσεις καθημερινώς θα εδηλητηριάζοντο, η καχυποψία αμοιβαίως θα εγένετο εντονωτέρα, η προσφυγή εις τους εξοπλισμούς θα καθίστατο αναπόφευκτος, με αποτέλεσμα την επιβάρυνσιν της Ελλάδος διά ποσών θετικώς μεγαλύτερων από την αρνητικήν ζημίαν που υπέστη διά της παραίτησεως από μιας αξιώσεως αμφιβόλου βασιμότητος. Το θέμα ήτο: Εσύμφερεν ή όχι την Ελλάδα να λησμονήση το παρελθόν και να επιδώξη ειλικρινώς την αποκατάστασιν φιλικών σχέσεων με την Τουρκίαν; Εσύμφερεν ή όχι να μεταβληθή ο προαιώνιος εχθρός εις φίλον; Εφ' όσον η απάντησις εις το ερώτημα τούτο θα ήτο καταφατική, η συμφωνία της 10ης Ιουνίου 1930 παρουσιάζετο ως το καλύτερον δυνατόν πρώτον βήμα διά την συμφιλίωσιν με την Τουρκίαν. Οι επικριταί, άλλωστε, του Βενιζέλου, όπως απέδειξεν η μετά ταύτα πολιτική των, επίστευον ότι η συμφωνία εκείνη ήτο κατά βάσιν ορθή.

Το επιστέγασμα της επελθούσης συνεννοήσεως ήτο το ταξίδιον του Έλληνος πρωθυπουργού εις Άγκυραν, κατόπιν προσκλήσεως της τουρκικής κυβερνήσεως, και η υπογραφή του συμφώνου φιλίας, ουδετερότητας και διαιτησίας.

Γρ. Δαφνής, *Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων, 1923-1940*, Κάκτος, Αθήνα 1997, τ. β', σ. 66-68.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

«Εγώ ισχυρίζομαι, κ. βουλευταί, ότι αι περιουσίαι των Ελλήνων ανταλλαξιμων ήσαν ασυγκρίτως [...] σπουδαιότεραι από την περιουσίαν των Τούρκων ανταλλαξιμων, αλλ' ισχυρίζομαι συγχρόνως, ότι είναι όχι απλώς αμφίβολον, αλλά και απίθανον ακόμη, ότι η εκτίμησις των περιουσιών, [...] θα έδιδεν αποτελέσματα ενεργητικά υπέρ της Ελλάδος. Έχω καθήκον, βέβαια να σας εξηγήσω που στηρίζεται η αμφιβολία μου αυτή περί του αποτελέσματος του δυνατού μιας εκτιμήσεως. Έν τμήμα μεγάλο της περιουσίας της ελληνικής εν Τουρκία συνίστατο, κύριοι, εις ακίνητον ιδιοκτησίαν αστικήν εις την Σμύρνην και εις τας ελληνικάς πόλεις του βιλαετίου της Σμύρνης, αι οποίαι είχαν συμπαγή ελληνικόν πληθυσμόν. Άλλον σπουδαίον τμήμα της περιουσίας του ελληνισμού εν Τουρκία ήσαν τα καταστήματα τα εμπορικά της Σμύρνης. Άλλο σπουδαίον τμήμα της περιουσίας του ελληνισμού ήτο ο κινητός αυτού πλούτος. Ας εξετάσωμεν, λοιπόν, έν έκαστον των στοιχείων αυτών, από τα οποία απετελείτο η περιουσία ή ο πλούτος του ελληνισμού εν Τουρκία. Τα αστικά ακίνητα της Σμύρνης και της Φιλαδελφείας, της Μενεμένης, όλων των ελληνικών πόλεων, αι οποίαι υπήρξαν θέατρον πολεμικών επιχειρήσεων, και τοιούτον θέατρον υπήρξαν όλα τα μέρη, από τα οποία διήλθεν ο στρατός, όλαι αυταί αι ακίνηται περιουσίαι ενεπρήσθησαν (πυρπολήθησαν). Παραδόξως δε, κύριοι, επί τόσα έτη δεν είχαν αναγνωσθή η σύμβασις της ανταλλαγής, ούτε η σχετική συνθήκη της Λωζάννης, οπότε ήθελεν εξακριβωθή ότι διά τα εμπρησθέντα κτήματα μετά των εν αυτοίς

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Β' ΦΑΣΗ

E_3.B1λ3K(ε)

εμπορευμάτων εν Σμύρνη και δι' όλα τα άλλα τα εμπρησθέντα ή καταστραφέντα κτήματα εις την ζώνην των επιχειρήσεων, δεν ωφείλετο εκ της συμβάσεως της ανταλλαγής ουδεμία αποζημίωσις εκ μέρους του τουρκικού κράτους. Μόνο εάν η Τουρκία είχε τελικώς ηττηθή εις τον πόλεμον μεταξύ ημών και αυτής, μόνον τότε ήτο δυνατόν να φαντασθώμεν, ότι θα επεβάλλομεν εις την Τουρκίαν την υποχρέωσιν να αποζημιώσῃ τας ζημίας, αι οποῖαι υπήρξαν αποτέλεσμα του πολέμου. Αλλ' η Τουρκία, γνωρίζετε κύριοι, ότι δεν ηττήθη. Δυστυχώς μᾶς ενίκησε [...].

Ελευθέριος Βενιζέλος, Ομιλία στη Βουλή των Ελλήνων (απόσπασμα),
 Ειδική συνεδρίαση της 25^{ης} Ιουνίου 1930 με θέμα τη Συμφωνία της Άγκυρας,
 Πρακτικά της Βουλῆς των Ελλήνων

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος στις τοποθετήσεις του (μετά την υπογραφή των ελληνοτουρκικών συμφωνιών του 1930) δίνει έμφαση στον αγώνα για κοινωνική και οικονομική δικαιοσύνη, ένα ιδανικό πολύ ανώτερο του πολέμου, όπως τονίζει, το οποίο θεωρεί περισσότερο σύμφωνο με τις ελληνικές παραδόσεις. Σε λόγο του στη Θεσσαλονίκη [...] αναφέρεται στη ρομαντική απορρόφηση του ελληνικού λαού από τη Μεγάλη Ιδέα που δεν επέτρεψε να συγκροτηθεί ένα σύγχρονο κράτος, το οποίο θα μπορούσε να επιδιώξει σοβαρά την πραγματοποίηση αυτής της ίδιας της ιδέας. Είναι ενδεικτικό της αποφασιστικότητας του Ε. Βενιζέλου ότι επιλέγει την τελετή μετακομιδῆς των οστών του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στην Τρίπολη, στο πλαίσιο των εορτασμών της εκατονταετηρίδας του ελληνικού κράτους, για να διακηρύξει πανηγυρικά στο λόγο που εκφωνεί ότι οι αγώνες εθνικής αποκατάστασης των Ελλήνων είχαν πλέον τερματιστεί. Η αντιπολίτευση καταγγέλλει οξύτατα και μερίδα του κόμματος των Φιλελευθέρων ηπιότερα τον Ε. Βενιζέλο για το «ζόφον της υλιστικής πολιτικής του», χωρίς, όμως, να προτείνει εναλλακτική λύση. Στη συγκεκριμένη διεθνή πολιτική και οικονομική συγκυρία η πολιτική που ακολουθεί ο Ε. Βενιζέλος προς την Τουρκία ήταν αναπόφευκτη, όπως θα αποδειχθεί και από το ότι το αντίπαλο Λαϊκό Κόμμα θα τη συνεχίσει υπογράφοντας, στις 14 Σεπτεμβρίου 1933, σύμφωνο εγγυήσεως της εδαφικής ακεραιότητας των δύο χωρών.

Πρ. Παπαστράτης, «Εξωτερική πολιτική, 1922-1940»
Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα, Βιβλίωμα, τ. Β2 (1922-1940), σ. 273.

Σας ευχόμαστε επιτυχία!